

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

SFATURILE DE ÎMPĂCIUIRE

Cucernicii Preoți își amintesc încă de băneșeama de acea instituție sătească cunoscută din analele congreselor noastre preoțești sub numirea de Sfatul Păcii. În eparhia noastră, din datele statistice ale anilor 1928—31, aflăm că aceste sfaturi de împăciuire au fost în ființă în peste o sută de parohii și — după rapoartele înaintate — ar fi și activat cu rezultate binecuvântate. Sufereau însă aceste „sfaturi” de lipsa pecetei oficialității și încadrarea lor între forurile de Stat.

Acest sigil oficial s'a dat acum și vechilor noastre organizații de împăciuire sătească prin noua lege de organizare judecătorească, publicată la 3 Noembrie 1943, când s'a decretat înființarea în fiecare comună rurală a unui Sfat de împăciuire care va începe să funcționeze în cadre legale la 1 Decembrie 1943 și care are misiunea de a *da îndrumări și a încerca împăcarea* locuitorilor acelei comune pentru orice neînțelegeri iscate între aceștia cu privire la creanțe în bani, bunuri mobile sau prestațiuni până la suma de 10.000 lei inclusiv, precum și la: lovire, amenințare, calomnie, infamie, strămutare și desființare de semne de hotar, tulburare de posesie și stricăciuni aduse bunurilor altuia.

Această instituție de împăciuire *lămurște* pe loc, prin bună înțelegere, toate chestiunile cari pe sate constituiesc în mod obișnuit *teme-iuri de învrăjbire*.

Împăciuirea vrajbelor cu mijloace imediate și sincere de dovedire, va ușora de procese judecătorești, va scuti de drumuri, cheltuieli și de pierdere de timp pe împiriciniți și pe martori. Se va aduce astfel dreptatea fără întârziere celui ce o are și va rușina pe cei ce nu iubesc pacea și buna înțelegere.

Această misiune frumoasă nu putea fi încredințată de cât în primul rând preoților. Ei vor prezida aceste sfaturi alcătuite încă din

doi membri, locuitori fruntași ai comunei, știutori de carte și având vârsta de cel puțin 40 ani, aleși cu preferință dintre invalizii sau decorații de războiu.

Ca aceste sfaturi să aducă roadele dorite, ele vor fi lămurite de pe amvon, dela catedră, cu prilejul conferințelor culturale, dar mai vărtos în cadrele „Școlii de Duminică”, când se va putea vorbi despre încrederea și respectul cu care părțile au să se prezinte în fața acestui for creștinesc de dreptate. Opinia publică trebuie lămurită asupra bunelor intenții de cari au fost conduși legislatorii când au instituit aceste organe judiciare. În special să se arate rolul credinței creștine și cel al legii românești în aducerea sentințelor, ce vor fi totdeauna expresia voinții divine.

Dreptatea este un dar al cerului pe care numai un suflet legat de împărăția lui Dumnezeu este în stare s'o însușească, s'o stimeze și s'o răspândească între oameni. Împărtășirea de dreptate este asemenea acelor haruri pe cari creștinul le primește prin sfintele Taine. De aceea s'ași orânduit ca aceste Sfaturi de împăciuire să se țină totdeauna în zi de Duminică și sârbătoare, după sfânta Liturghie, la care cei împiriciniți vor participa cu gând curat de rugăciune, pace și bunăvoință.

Preoții noștri vor avea începând cu data de 1 Decembrie 1943 — tocmai un sfert de veac dela data Marelui Uniri — fericita ocaziune de a dovedi și prin această latură a pastorației și misionarismului vecinicia celui de al treilea ipostas al mântuirii noastre: prin Hristos-Judecătorul.

În calitate de urmași ai celor cărora Mântuitorul le-a încredințat să arate lumii Calea, Adevărul și Viața, preoții noștri vor patrona în enoria lor „Dreptatea în veac”, ca să dovedească că Cuvântul pe care-l talmăcesc este Adevărul.

cf.

Supremația creștinismului

La originea uriașului și atât de sângerosului războiu de astăzi, se pot desluși interese materiale și concepții de viață cu totul potrivnice. Trecând peste interesele materiale, constatăm că între concepțiile de viață angajate în luptă, pe primul plan se află creștinismul. Adversarii îi conștă, anume, temeinicia și rostul în viața atât de chinuită a omenirii. Sunt mulți chiar între creștini care se lasă amăgiți de teorii seducătoare și cred în himera unei lumi fericite, fără obligațiuni morale. O legendă orientală ne povestește că un emir a luat în piept pustiul dogoritor al Arabiei, hotărît să ajungă la Meca. Mirajul cetății marelui profet îl făcea să îndure setea cea mai cumplită, foamea, arșița nemiloasă a soarelui, vârtejurile de nisip și alte multe greutăți legate de un drum așa de lung.

După ce-a îndurat casnele cele mai teribile, puterile l-au părăsit și în amurgul celei din urmă zile s'a prăbușit în nisipul fierbinte, închizând ochii pentru totdeauna, fără a-și împlini visul.

Analogia e perfect valabilă și pentru creștinii care aleargă pe piste înafara lumii în care au văzut lumina zilei.

Dacă creștinismul este un principiu de viață activ, oricât de aprigă va fi lupta, va învinge. Convingerea noastră nesdruncinată este că supremația creștină se va afirma și de data aceasta.

În esență, doctrina creștină nu este un ansamblu de idei create de filosofi, ci o învățătură dumnezeiască, trăită și propovăduită acum nouăsprezece veacuri de Iisus Hristos și apostolii Săi.

Creștinismul este expresiunea cea mai sublimă și perfectă a legii spirituale, care prin puritatea ei te apropie de Dumnezeu.

Evreii așteptau, de mult timp, un mesia, un rege care trebuia să le restatormicească guvernământul politic și să le asigure supremația în univers. Ce desamăgire însă! Iisus vine și interpretează profețiile nu în sensul așteptat de evreime, ci într'un sens spiritual și suprapământesc. Împărăția lui Dumnezeu, anunțată de Iisus, este însăși împărăția Creatorului în suflete. Aceasta o poate realiza, prin dragoste, oricare om înlăuntru său. Iisus concepe pe Dumnezeu ca Tată. Și aci începe fundamentul doctrinei Sale. Dacă veți iubi de Dumnezeu ca Tată — zice Iisus — El va fi în inimile voastre. Pentru aceasta un singur lucru se cere: puritatea inimii.

Este adevărat că Iisus a condamnat formalismul sec, precum și toate acele practici religioase, care nu exprimă o simțire curată a sufletului. Dar acest lucru e osândit și de creștinul adevărat.

Porunca cea mai de seamă a lui Iisus, în care se sintetizează toate celelalte, este: „Să iubești pe Dumnezeu din toată inima, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși“. Această poruncă era și în Vechiul

Testament, dar acum capătă o semnificație nouă. Spre deosebire de Evrei, care concepeau pe Dumnezeu ca nepătruns, Iisus îl concepe ca Tată, așa încât omul poate întreține o legătură filială cu El. În aceasta constă toată revoluția creștină. Dumnezeu nu mai este adorat și temut ca un stăpân, ci este iubit ca o tată. Viața creștină este traiul la un loc cu Dumnezeu. Chiar și dragostea față de aproapele capătă o altă semnificație. Creștinul nu-și mai iubește deaproapele pentru comunitatea de origine, ci pentru că a iubi semenul său însemnează să se urce la izvorul de unde dragostea ne-a făcut să purcedem.

Doctrina creștinismului e cuprinsă în noțiunea de *iubire*. Principiul acestei doctrine a fost, chiar dela început, ideal și nu s'a referit la o viață exterioară, ci la una interioară, spirituală. Și cu toate acestea n'a dispărut, ci s'a înfipt în imensul organism al lumii greco-romane, punând stăpânire pe întregul univers. Ce ne dovedește aceasta? Că posedă o nesfârșită vitalitate și are puterea de-a se împăca cu cerințele vieții reale sub formele ei: socială, politică, morală și materială. Creștinismul este cel mai activ principiu de viață și se va menține orice se va întâmpla. Obligațiunile morale sunt inerente vieții omului civilizat.

Dacă omenirea nu vrea să se întoarcă la barbaria primară, atunci va face toate sacrificiile pentru victoria dreptății, omeniei și civilizației creștine.

Forțele diabolice care, în cursul istoriei, au dat atâtea asalturi pentru distrugerea creștinismului, vor fi înfrânte în cele din urmă.

Supremația creștinismului se va afirma din nou, aducând cu sine balsamul atât de așteptat pentru vindecarea gravelor răni ale popoarelor lumii.

Neamul românesc, care a sângerat atât de greu, așteaptă cu încredere verdictul istoriei.

Ion Berinde

Păstorul de suflete cu zel apostolesc

(după Dr. Cramer V. trad. de Szanyi F.)

Dorința de a pleca în altă parohie

Neliniștit e preotul atunci, când nu-i mulțumit cu parohia sa. În acest caz, el se dorește mereu în alt loc, eventual, într'un loc anumit. Dacă numai anumite neplăceri, constatate în comună; dacă numai lucruri de acelea care nu-l împiedecă să se deprindă în sfințenie, și care nu stau în calea activității sale pastorale, i-ar da anză la aceasta, atunci preotul cu zel apostolesc le socotește pe toate acestea ca pe o cruce pe care Dumnezeu i-a pus-o pe umeri ca s'o poarte și se împacă cu soarta. Pentru el acestea nu sunt motive suficiente de a râvni după alt loc, după altă parohie.

În schimb însă, dacă obsearvă că, în parohia în care se află, mântuirea sufletului său e periclitată, sau că în calea activității sale pastorale se ridică piedeci de neînălțurat, atunci comunică lucrul acesta superiorilor săi și după ce, prin rugăciuni, își încredințează cauza în grija lui Dumnezeu, așteaptă, cu liniște sufletească, hotărârea lor.

E necorect și contrazice, în mare măsură, sentimentul preoțesc și zelul apostolesc faptul ca preotul să se lase pradă mâniei pentru tot felul de neplăceri mărunte, care pot să obvină în parohie. În acest caz, pentru el încetează orice bucurie, își pierde plăcerea pe care a simțit-o pentru chemarea sa, își neglijează agendele, ori le împlinește superficial, cu răceală și indiferență; e misantrop, e de nesuferit, nervos și dur față de cei din jurul său și, în fine, e spre greu-mântul său și al altora. Trist și nedemn e lucrul acesta pentru preot și în mare opoziție cu spiritul apostolesc. Un astfel de preot își încarcă conștiința cu o mare răspundere. Săvârșește mare păcat și, eventual, mare scandal.

În caz că preotul se urăște de-o parohie, din pricina puținelor și slabelor mijloace de existență, trebuiesc făcute intervențiile necesare, pentru atingerea scopului dorit. Dar veniturile preoțești, în mare parte, sunt de așa natură încât preotul, printr'o bună împărțire, poate să trăiască destul de bine din ele. Unii preoți sunt invinuiți că fac risipă, călătoresc mult, cheltuiesc mult pentru beuturi alcoolice, pentru tutun și alte nimicuri, că fac lux în îmbrăcăminte și în aranjamentul locuinței, etc. În aceste cazuri, desigur că nici veniturile mari nu sunt suficiente. Risipirea veniturilor în felul acesta, este o vădită negare a duhului apostolesc și poate să atragă după sine, încetul cu încetul, greșeli deplorabile și incalculabile.

Duhul apostolesc, — care nu-i altul decât duhul lui Hristos, duhul Aceluia care în tot cursul vieții sale pământești a iubit și a practicat sărăcia, — pretinde ca preotul să încunjure orice spese netrebuincioase, să iubească simplitatea, să practice abnegația și, dacă veniturile lui sunt mici și nu poate să schimbe nimic în aceasta privință, să considere că e voia lui Dumnezeu ca el să poarte, în oarecare măsură, crucea sărăciei.

Face impresie foarte rea asupra fieștecărui individ, care este în clar cu ideea stării preoțești, și e semnul unei mari crize a spiritului bisericesc, când cutare preot despre nimic nu vorbește atât de des și de bucuros ca despre veniturile parohiei sale, în comparație cu veniturile altor preoți. Și dacă aceasta isvorește din dorința exagerată după bani, răul a prins rădăcini puternice în sufletul respectivului preot. Nimic nu i-se ia preotului în nume de rău, din partea poporului, în măsură atât de mare, ca sgârșenia și iubirea de argint, — și se știe că: „*Vox populi, vox Dei*“.

Veniturile mici pentru unii preoți sunt o mare norocire. În multe cazuri, veniturile mari au fost pricina că unii preoți și-au tradat cu necredință misiunea, și-au lăsat inima să fie pradată de duhul lumii și au căzut victime diferitelor greșeli înfiorătoare. Graveze-se, deci, în inima fieștecărui preot cuvintele Apostolului: „Să avem ce mânca și cu ce ne îmbrăca și cu acestea mulțumiți să fim“.

S. Ș.

Cinstirea sfinților

Sărbătorile sfinților au un scop întreit, și anume: să ne pună înaintea, ca o icoană vie și demnă de imitat, viața lor; să ne dea prilejul de a le cere ajutorul ca mijlocitori la Dumnezeu pentru noi; și în fine, ca o urmare a tuturor, sărbătorile sfinților servesc spre cinstirea lor prin rugăciuni sau cântări de laudă.

Până acum, în cuvântările dela diferitele sărbători ale sfinților, i-am înfățișat mai vârtos ca modele de urmat în ce privește sfințenia vieții în vorbe și în fapte, ca pilde de nevinovăție, de bărbăție creștină, de virtute, apoi ca ocrotitori cerești ai neamului omenesc, și mai vârtos ca mijlocitori între noi și Dumnezeu. Acum, ca o încoronare a virtuților lor și ca un răspuns al recunoștinței omenești pentru binefacerile primite dela sfinți, vom aminti de cinstirea pe care ei o merită din partea noastră. Insași întâmplarea pe care o amintește prasnucul de azi, adecă intrarea sf. Fecioare Maria în biserică și rămânerea ei în Sfânta Sfintelor, unde numai arhiereul intra odată pe an, este un îndemn spre cinstirea sfinților. Intrarea în locul cel mai sfânt al bisericii deatunci parcă vrea să preînchipuiască intrarea în cer a sfinților și petrecerea lor în apropierea lui Dumnezeu. Și ne vâdește cinstea pe care însuși Dumnezeu o dă sfințeniei. Atunci, nu merită sfinții cinstire din partea noastră, când însuși Dumnezeu le-o dă?

*

Da. Sfinții merită cinstire, pentru că sunt culmile, piscurile strălucitoare ale umanității, care au izbutit să se apropie de cer mai mult decât ceilalți oameni. Sunt tot ce a putut produce omnia mai curat, mai eroid. Ei s'au înălțat prin viața lor sfântă, nu numai în cinstea oamenilor, ci și în stima Divinului Mântuitor al lumii, care zicea învățăceilor săi: „*Voi prietenii mei sunteți, de veți face câte vă poruncesc*“ (Io. 15, 14). Așa încât toți sfinții, care au făcut cele ce a poruncit Domnul, merită această cinste ce li s'a dat de către Iisus, de a fi „prietenii“ ai lui și „împreună moștenitori ai lui Hristos“ (Rom. 8, 17). În această calitate îndeosebi, sfinții sunt marii binefăcători

ai oamenilor, prin rugăciunile și mijlocirile săvârșite pentru noi la Dumnezeu: Căci precum piscul, deși e aproape de cer, rămâne totuș legat de massivul muntos din care se înalță, totașa și sfinții rămân legați, prin iubire, și de noi oamenii, care facem parte din aceeaș Biserică a lui Hristos.

Și dacă oamenii la iubire răspund cu recunoștință, și la binefacere, cu cinstire; dacă chiar împotrivorii cinstirii sfinților își au totuși „sfinții” lor pe care-i cinstesc în anumite zile, — cu atât mai vărtos se cuvine ca noi creștinii ortodocși să ne cinstim sfinții, care nu sunt niște oameni simpli ca și conducătorii sectarilor pe care aceștia îi cinstesc, ei sunt supra-oameni și modele de sfințenie și mijlocitori la Dumnezeu pentru noi. Așa ne îndeamnă să facem și sf. Ioan Damaschinul, zicând: „Cât de mult trebuie să te ostenești ca să găsești un sprijinitor, care să te prezinte împăratului celui muritor și să pună pe lângă el un cuvânt pentru tine! „*Dar nu trebuiesc oare cinstiți apărătorii, care se roagă lui Dumnezeu pentru noi?*” Deci dacă ne cinstim morții, dacă ne cinstim eroii, cu atât mai mare cinstire merită sfinții. Aceasta ne-o spune inima noastră, care nu poate răspunde la binefacere cu ingratitudine.

Dar numai atâta ar fi prea puțin pentru cei care se împotrivesc cinstirii sfinților. Ci noi aflăm și în Scriptură dovezi pentru această învățătură a Bisericii noastre. Așa citim că Obadia, dregătorul regelui Ahav a căzut cu fața la pământ înaintea proorocului Ilie (III Imp. 18, 7), iar locuitorii din Ierihon s'au închinat lui Elisei cu fața până la pământ (IV Imp. 2, 15). Și dacă în Testamentul Vechiu cinstirea se dădea nu numai oamenilor drepti, ci se arăta și printr' o deosebită îngrijire a mormintelor proorocilor (Mt. 25, 29), cu atât mai vărtos în Noul Testament se cere această cinstire, dacă avem în vedere că sfinții creștinismului, având puterea harului lui Iisus, au realizat deplina sfințenie, și sunt de un și mai mare folos omenirii decât dreptii dinaintea venirii lui Hristos. Așa pretinde sf. Apostol, când zice: „*Slavă și cinste tot celui ce face binele*” (Rom. 2, 10). Apoi pe Tesaloniceni îi îndeamnă zicând: „*Și vă rugăm, fraților, să cinstiți pe cei ce se ostenesc pentru voi și pe cei ce vă învață pe voi*” (I Tes. 5, 12). Iar către Evrei scrie: „*Aduceți-vă aminte de maimarii voștri, care au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu și, privind la sfârșitul vieții lor, să le urmați credința*” (Evr. 13, 7). E lucru clar că și Scriptura pretinde dela noi cinstirea sfinților. Dacă sunt mai puține locuri care ne cer aceasta, faptul se datorește împrejurării că pe timpul sf. apostoli creștinii îndeobște se numiau sfinți (I Pet. 1, 16; Coloseni 1, 22), și dintre ei cei mai mulți au de-

venit sfinții Bisericii, așa că sfințenia era o stare normală în Biserica primară.

Acum, pentru a lămuri orice îndoială, trebuie să ținem seama, că cinstindu-i pe sfinți, noi nu-i îndumnezeim. Căci este o mare deosebire între adorarea ce se cuvine lui Dumnezeu și între cinstirea ce-o datorăm sfinților. Mai mult: chiar și sf. Fecioare Maria i se cuvine o cinste mai mare ca și celorlalți sfinți. Dacă cinstirea sfinților se chiamă venerare, cinstirea Născătoarei de Dumnezeu se numește preavenerare

Intr'adevăr sf. Fecioară e numită în irmos: „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără asemănare decât serafimii”. Cinstire i-a dat aceea femeie din popor despre care evanghelia de azi ne spune că i-a zis lui Iisus: „*fericit este pântecul care te-a purtat și pieptul care ai supt*” (Lc. 11, 27). Și sfinții au cinstit-o. Sf. Elisabeta, mama Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan, a fericit-o pe Maica sfântă, zicând: „*Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului tău. Și de unde mie aceasta ca să vină la mine Maica Domnului meu?*” (Lc. 1, 42—43). Insuși îngerul Gavril o numește „plină de har”, și „binecuvântată” (Lc. 1, 28). Iar în cântarea de laudă însăși sf. Fecioară spune despre sine „*că iată de acum mă vor ferici toate neamurile, că mi-a făcut mie mărire cel Puternic și sfânt numele lui*” (Lc. 1, 48—49).

Așa încât, dacă ceilalți sfinți ne sunt model de viață creștină, sf. Fecioară ne este cel mai desăvârșit model de sfințenie și neprihănire. Toți ceilalți au purtat până la capăt urmările păcatului strămoșesc, dar ea a fost curățită în clipa zămislirii, lui Iisus, așa că atunci păcatul strămoșesc, care de altcum nu este o vină personală, a suferit atunci singura întrerupere, iar Dumnezeu-Omul zămislit atunci fu singura excepție dela dânsul. Așa încât păcatul strămoșesc, nefiind personal, n'a știrbit deloc sfințenia necesară aceleia care avea să fie „biserica sfințită și raiu cuvântător” pentru Iisus. Afară de aceasta toți sfinții mijlocesc la Dumnezeu pentru noi, dar ea este, după Hristos, cea mai desăvârșită mijlocitoare. A mijlocit mântuirea noastră prin naștere. Ea merită într'adevăr numele și cinstea de: „Născătoare de Dumnezeu”. Ea a ascultat cuvintele îngerului care-i spuneau că pruncul care s'a zămislit va mântui pe poporul său; ea a ascultat din gura păstorilor lângă ieslea din Vifleem cuvintele pe care îngerul le-a spus în noaptea sfântă, că li s'a născut un Mântuitor. „*Iar Maria păstra toate cuvintele acestea punându-le în inima sa*” (Lc. 2, 11—12). Și le-a păstrat cu tărie, chiar și pe culmea Golgotei, când aproape toți învățăceii l-au părăsit cuprinși de îndoială. Și sabia a trecut prin inima ei (Lc. 2, 35), sabia durerii în fața suferințelor

supraomenești ale Fiului său. Deaceia mijlocirea sf. Fecioare este mai binefăcătoare decât a oricărui dintre sfinți. Căci dacă ceilalți sfinți sunt prietenii lui Iisus, ea este mama lui.

Toate lacrimile și comorile cetățenilor din Roma împresurată de Volsci în fruntea cărora s'a pus Coriolan (sec. al V-lea în. de Hr.) din răsbunare pentru că romanii l-au exilat — și toate rugămintele au fost zadarnice. Numai rugăciunea mamei sale Veturia a putut să scape Roma și poporul de nimicire. Tot așa suntem convinși că preabunul Mântuitor va asculta cu atât mai vârtos rugăciunile sfintei sale maice pentru noi. (După: Tarnavschi, Vasca, Soroceanu: Predici)

Iată răspunsul nostru pentru cei ce ne întreabă de ce îi cinștim pe sfinți: Pentru că inima noastră ne îndeamnă și Dumnezeu ne poruncește. Așadar în praznice și în rugăciunile noastre „să cinștim pe sfinți, căci prin acestea mai ales se cinște Dumnezeu. Să le ridicăm stâlpi și icoane văzute, și noi înșine să ne facem, prin imitarea virtuților lor, stâlpi și icoane însuflețite ale lor... Și privind la traiul tuturor acestora, să le urmăm credința (Evr. 13, 7), dragostea, nădejdea, zelul, viața, stăruința în suferințe, răbdarea până la sânge, — ca să avem părtașie cu ei și la cununile slavei (sf. Ioan Damaschinul). B.

Despre ce să predicăm?

În *Duminica a 30-a după Rusalii* (28 Noemvrie) — tema: **Viața veșnică.**

Am spus altădată, că moartea nu este ultimul cuvânt al ființei omenești: Dincolo de mormânt începe o altă viață, așa încât moartea pentru creștinul adevărat nu este decât o trecere din viața aceasta într'o altă viață fără de sfârșit, sau mai precis: o prelungire a vieții, dincolo de mormânt și în veșnicie.

Un poet dedemult (Horațiu) a simțit în inima sa această menire pentru eternitate, când a scris aceste cuvinte: „Non omnis moriar“, adică nu voi muri cu totul, căci după mine rămâne opera mea pe veci. Tot ca și el au simțit și alții, și tot ca el au greșit, socotind „că astfel pot să-și prelungescă multă vreme amintirea în viață“ (sf. Vasile cel Mare). Și azi luptă oamenii, prin toate mijloacele științei, de-a îndepărta — dacă nu de a nimici — moartea. La începuturile științei, alchimistii dedemult au căutat multă vreme băutura numită „elixirul vieții“, prin care voiau să prelungescă viața. Dar până acum nimeni n'a ajuns ca să guste din această băutură miraculoasă. Azi știința medicală luptă ca să smulgă biata carne

omenească din ghiarele morții.. Dar în cele din urmă oamenii s'au resemnat să și prelungescă viața după moarte doar în amintirea urmașilor, și anume: artistul în opera sa, inginerul în înfăptuirile sale de beton și oțel, generalul în strategia sa... Însă aceasta nu e decât un simulacru al veșniciei, și un o trăire adevărată. Atâta este omenește cu puțință.

Și totuși, nu se poate să fie zadarnic acest simțământ al omului că el este creat să trăiască în veșnicie. Există un minunat elixir al vieții, dar nu dela oameni, ci dela Dumnezeu. Numai dela el provine „tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte“ adică viața veșnică.

Primii oameni puteau să nu moară niciodată. Lor li s'a deschis de către Creatorul ușa vieții veșnice. Prin păcat, însă, ei singuri s'au dat morții, și astfel viața lor de fericire veșnică a devenit o scurtă trecere prin valea plângerilor. Căci „*plata păcatului este moartea* — zice sf. apostol — *iar darul lui Dumnezeu este viața veșnică întru Iisus Hristos, Domnul nostru*“ (Rom 6, 23). Așa că în-suși Fiul lui Dumnezeu a trebuit să ne vină în-tr'ajutor și — precum spune cântarea — „a sfărâmat puterea morții“, iar „*înviind Iisus din mormânt ne-a dăruit nouă viață veșnică*“. Ca urmare a păcatului a rămas numai gustarea din amărăciunea morții, de care nici Hristos Domnul, ca om, n'a fost scutit, măcar că n'avea niciun fel de păcat, ci doar păcatele noastre le-a ispășit. Dela învierea Domnului moartea nu mai are nici o putere asupra vieții. Prin moarte nu numai sufletul nostru, care de altcund este etern, continuă să trăiască într'o altă viață, dar — mai mult — chiar corpul rămâne într'o stare de așteptare a învierii, într'o viață veșnică, precum am amintit.

Așadar viața veșnică abia după moarte începe. Și pe lângă această viață nesfârșită, viața pământească e numai o scurtă introducere, un timp de pregătire. Precum ingerilor, așa și oamenilor li s'a acordat un anumit timp de exercițiu moral, de autodeterminare. Odată ce au străbătut timpul acesta în care și-au definit, pozitiv sau negativ, starea lor morală, nu rămâne decât ca cei drepti să se unească deplin cu Dumnezeu, iar că păcătoși să se depărteze pe veci de fericirea în Dumnezeu (Andrutzos: Dogmatica). Astfel viața veșnică se împarte între două împărății: una a dreptilor — Raiul; și alta a celor păcătoși — Iadul.

Raiul este starea și locul în care petrec dreptii după moarte în fericire nesfârșită, după cuvântul Scripturii, că „*cele ce ochiul n'a văzut, nici urechea n'a auzit, nici la inima omului nu s'a suit, acestea a gătit Dumnezeu celor ce îl iubesc pe dâ-*

sul" (I Cor. 2, 9). Acolo dreptii vor străluci ca soarele și vor vedea pe Dumnezeu „față către față" (I Cor. 13, 12), și vor trăi împreună cu îngerii și cu sfinții. Atunci nimeni nu va mai flămânzi sau înseta; nu va mai fi nici plângere, nici durere, nici moarte, ci viață, lumină, bucurie, dragoste și pace fără de sfârșit.

Iadul este starea de durere și locul de osândă în care petrec păcătoșii după moarte și Judecată. „Acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților" (Mt. 8, 12): suferință fără de sfârșit, înfățișată în chipul viermelui ce nu moare și a focului ce nu se stinge (Mt. 9, 43—44). Sf. Vasile cel Mare spune că acest foc e „fără de strălucire, având putere arzătoare în întunec, lumina fiind luată dela el.. Și s'ar părea că rușinea este mai înfricoșătoare decât focul cel veșnic în care vor avea să petreacă toată veșnicia laolaltă cei păcătoși, având deapurarea în ochi urmele păcatului săvârșit în trup, întocmai ca o vopsea, care nu se mai poate spăla, rămânând pentru totdeauna în amintirea sufletului lor". Deci acolo păcătoșii nu vor putea vedea fața lui Dumnezeu și vor rămâne mereu în societatea demonilor, îndurând teribila mustrare a conștiinței și astfel „vor fi chinuți ziua și noaptea în vecii vecilor" (Apoc. 20, 10). Această viață veșnică împărțită între Raiu și Iad, este înfățișată și de sf. Ioan Damaschinul în câteva cuvinte: „Va fi mai de grabă o singură zi neînserată, când soarele dreptății va străluci luminos peste cei drepti. Pentru cei păcătoși va fi o noapte adâncă, fără de sfârșit".

Din toate acestea se cuvine să ne dăm seama, spre folosul vieții noastre morale, de un lucru îndeosebi: că atât fericirea dreptilor, cât și osânda păcătoșilor durează în veșnicie. Aceasta e sigur. Dar și plin de un mister înspăimântător. Teama de veșnicie l-a făcut pe poet să scrie: „Nu de moarte mă cutremur, ci de veșnicia ei" (Vlahuță). Intr'adevăr orice încercare de a descrie viața veșnică nu poate fi decât o icoană ștearsă a realității. Zice sf. Grigorie de Nazians, că „nici bunătățile promise celor ce au viețuit drept nu sunt de acelea care să poată fi descrise în cuvinte, nici viața de durere a celor păcătoși nu este egală cu vre-o suferință care ne întristează aici (pe pământ)". Toate sunt mai mărite, mai adâncite și infinit mai potențate în viața viitoare. Și este natural să fie așa, dacă punem în comparație durata scurtă a vieții pământești cu durata nesfârșită a vieții veșnice. O mică faptă bună de aci — ca, de pildă: un singur pahar de apă dat celui însetat — devine arvună a fericirii veșnice. Tot astfel un păcat săvârșit aci are puternice rezonanțe în veșnicia de dincolo. Cu cât e mai mare viața veșnică pe lângă aceasta de aci, cu

atât mai potențată va fi și fericirea și osânda dincolo. Să ne închipuim că viața de aci se proiectează în cea viitoare întocmai ca un film de trei-patru centimetri patrați pe un ecran infinit mai mare. Orice punct luminos de pe film devine pe ecran lumină uriașă. Și orice punct întunecos devine o pată enormă de întunec.

Iată, prin urmare, ce este viața veșnică: o continuare a vieții de pe pământ, dar în alte condiții de timp, de măsură și de calitate; o taină în fața căreia ne cutremurăm; un bun neprețuit pe care nu l putem compara cu vremelnicia vieții pământești. Thomas Morus, cancelarul Angliei († 1535), căzu în disgrația regelui său Enric al VIII-lea și fu condamnat la moarte, pentru că, fiind bun creștin, n'a aprobat faptele regelui. Prietenii, soția și copiii lui, venind la el în temniță, aruncându-se în genunchi, îl rugau să renunțe la principiile sale și să se apropie din nou de rege, ca să și poată trăi restul vieții în fericire împreună cu familia sa. — „Câți ani aș mai putea trăi?" — îi întrebă el atunci. — „Cel puțin douăzeci" — îi răspunse soția. — „O, înșelăciune nebună — exclamă cancelarul — „pentru cel mult douăzeci de ani pământești, vești să pierd veșnicia!" Și astfel după 13 luni de temniță grea, Thomas Morus fu decapitat. (După: O mie de pilde).

*

Evangelhia de azi ne-a grăit despre un bogat, care, venind la Mântuitorul, l-a întrebat: „Învățătorule bun, ce să fac pentruca să moștenez viața veșnică?" (Lc. 18, 18). Întrebarea acestui om e întrebarea noastră a tuturor. Și, precum spuneam și altădată, e cea mai serioasă întrebare a vieții noastre. Afară de aceasta toți oamenii, cu știință sau fără să știe, caută fericirea. Iar ceea ce află ei ca fericire în această viață e prea puțin și prea iute trecător: un licăr de lumină pe lângă slava eternă a vieții veșnice. Aceasta o doresc oamenii: veșnicia. Și cu toate acestea, cât de adeseori sunt oamenii dispuși să schimbe veșnicia, cu toată deplinătatea ei, pentru moneda falsă a plăcerilor trecătoare ale acestei vieți scurte!

Aci e tot tragismul vieții moderne, pentru că omul nu află fericirea care o dorește, și astfel își pregătește de-aci veșnicia nefericirii. Căci spune proverbul: „Cum îți așterni, așa vei dormi". Ei bine, nicicând n'a fost mai potrivit acest proverb ca și în privința pregătirii vieții veșnice de-aci de pe pământ. Există atâția oameni care afirmă că Raiul și Iadul sunt aci pe pământ. Aceștia neagă viața viitoare și totuși, fără să vreă, exprimă marele adevăr că Raiul și Iadul de-aci încep. În această viață ni le pregătim!

Vreți să știți cum veți petrece viața viitoare? Viața voastră pământească este proba și oglinda aceleia ce va fi. Dacă aci pe pământ ești bun, înmiiit vei lua dincolo. Dacă aci ești rău, cu rău vei trăi în veșnicia ce te așteaptă. Deci ia aminte cum îți trăiești această scurtă viață, din care azi sau mâine vei trece în veșnicie. Și nu schimba un bun veșnic pentru lucrurile trecătoare!

B.

Cărți

CALENDARUL CREȘTINULUI ORTODOX pe anul 1944. Redactor: Prof. C. Magieru. Diecezana Arad. 176 pagini, 80 lei.

Deodată cu lăsarea postului Nașterii Domnului, a ieșit de sub tiparul Diecezanei *Calendarul creștinului ortodox*. Comitetele de colportaj au puțința ca să se aprovizioneze, din vreme, cu numărul necesar de exemplare și să le desfacă în popor, cu toată sârguința.

Nimeni nu are mai mult interesul, decât Biserica, de a răspândi Calendarul ei în popor. Deodată cu el, se difuzează un număr mare de gânduri creștinești și tot felul de poezii, sfaturi, îndrumări și învățături folositoare. Redactat în chip deplin mulțumitor și împodobit cu o mulțime de clișee alese, „Calendarul creștinului ortodox” îndeplinește un rol misionar și cultural de mâna întâi.

Răspândiți „Calendarul creștinului ortodox”. Este și ieftin și bun.

Ion Stoia Udrea: STUDII ȘI DOCUMENTE BĂNĂȚENE, Vol. I, fasc. 1, Timișoara, 1943, pag. 84.

D-l Ion Stoia Udrea, într-o lucrare de 84 pagini formatul revistei, prezintă o serie de studii de istorie, artă și etnografie ale mai multor cercetători dănățeni. În „*Banatul în prima jumătate a mileniului nostru*”, d. Stoia Udrea, cu dovezi istorice, arată continuitatea istorică a Banatului în ultimul mileniu. Expune rolul Românilor din toate vremurile și are și pagini frumoase despre luptă pentru credința ortodoxă, când Ahtum, un descendent al lui Glad, împrietenindu-se cu Giula, caută orientare spre Bizanț, fiind el însuși ortodox și botezat la Vidin. El înființează și o mănăstire grecească la Morissena (pag. 7).

Ludovic cel Mare, la îndemnul Romei, institue aspră prigonire împotriva religiei ortodoxe, prigonire continuată și de urmașii lui, ceea ce provoacă nemulțumiri adânci în sânul Românilor din cuprinsul Banatului (pag. 15). Este prea bine cunoscută politica lui Ludovic cel Mare și în general a Anjoueștilor, de tipici reprezentanți ai feudalismului apusean și în acelaș timp ai catolicismului (p. 16). În deslănțuirea revoluției lui Gh. Doja ia parte și mica nobilime din

Maramureș și Bihor, adică cea românească. În oastea cruciată se strâng aproape numai *iobagi*, care nu mai pot suporta mizeriile și silniciile de ură (p. 22). Infățișarea etnică a provinciei dintre Mureș-Tisa și Dunăre, elementul românesc e dominant. La originea familiilor nobile maghiare găsim nume românești: Bucur, Ledul, Bizere, Zorna. Ele ne arată procesul de trecere a cnejilor și nobililor români, prin *catolicizare*, în rândurile nobilimei și națiunii maghiare (p. 24). „*Trei inscripții din veacul al XVIII-lea*” de V. Miron, Ion Stoica Udrea și V. Ardeleanu, au fost culese de pe vechile cărți bisericești, împrăștiate prin stratele tuturor bisericilor din satele bănățene. Ele constituie un tezaur documentar pentru trecutul cultural-bisericesc și ne dovedesc continua legătură spirituală dintre Românii deoparte și de alta a Carpaților. Cărțile formau obiecte de danii, pe care țaranii le făceau sf. biserici. O *Cazanie* tipărită la 1748 s'a cumpărat în Banat cu 15 florini, o *Psaltire* cu 20 florini, un *Triod*, legat frumos în piele tipărit la 1746, împodobit cu chenare, s'a cumpărat cu 55 florini, iar o *Evanghelie* a ajuns la prețul de 63 florini. E interesant, că o pereche de boi buni se vindea în Banat (în sec. al XVIII-lea) cu 25-30 florini (pag. 28). Inscriptiile sunt depe un *Mineiu* din Ticvaniul-Mare, *Psaltire* din Geroni și o alta, foarte interesantă depe o *Cazanie* tipărită la Râmnic în anul 1748, o afurisanie scrisă continuativă, păstrată în comuna Ticvaniul-Mic (p. 29).

Din aceste inscripții, aflăm o seamă de întâmplări, ev. imente locale, familiale și probleme de ale trecutului cultural românesc. *E bine ca aceste însemnări depe cărțile vechi bisericești să fie cât mai repede adunate și transcrise, fiindcă din ele se poate scrie istoria culturală a provinciilor românești*. În „*O instrucțiune din 1739 a administrației austriece din Banat*”, publicată de Ion Stoia-Udrea, e descris rolul răscoalei românești în Banat din 1738—39. Tot D-sa publică și dă adnotații la „*Lista contribuabililor aparținând magistratului iliric din Timișoara din anul 1754*”. Majoritatea numelor sunt românești (pp. 35-46). Dr. Ion Ţeicu publică „*Balade populare din Ilidia*” (Caraș), culese în anul 1906. Sunt foarte interesante și cu notele bibliografice (pp. 57—84). C. R.

Informațiuni

■ † MITROPOLITUL GURIE s'a stins din viață Marți în 16 Nov. 1943, în Sanatorul Brâncovenesc, unde fusese internat înainte cu 23 zile, în urma unei duble pneumonii. Trece la cele veșnice în vârsta de 66 ani. Fiu de cântăreț bisericesc, s'a născut în comuna Nimoreni (jud. Lăpușna), face școala primară în mănăstirea Churchi jud. Orhei, seminarul la Chișinău și Academia teologică la Chiev. Ca preot misionar publică numeroase cărți românești și de propagandă creștină. Pentru activitatea lui românească a fost exilat de către guvernul rus într-o mănăstire din Smolensc.

În 1917 vine în Chișinău și se înrolează din nou între luptătorii pentru libertatea și cultura românească. În 1819 e ales arhieru vicar al mitropoliei Moldovei, apoi arhiepiscop și mitropolit al Basarabiei, unde lucrează până în 1938.

În toată viața a fost un patriot dârz și un apostol credincios al Bisericii.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

■ **CU PRILEJUL VIZITEI** d-lui prof. Ion Petrovici, ministrul Culturii Naționale și al Cultelor, la Academia Teologică din Arad, Rectoratul Academiei a organizat în sala profesorală o expoziție a lucrărilor pe care le-au tipărit profesorii școlii în ultimii 25 ani. D-l Ministru și oaspeții, care formau suita, vizitând-o au rămas plăcut impresionați și mulțumiți de activitatea publicistică pe care au desfășurat-o profesorii. — Acest fapt, scăpând din cuprinsul raportului publicat în numărul trecut al revistei, îl menționăm acum.

■ **MEDITAȚII.** *Societatea Femeilor Ortodoxe Române și Frația Ortodoxă Română*, filialele Arad, urmând tradiția inaugurată de către P. S. S. Părintele Episcop Andrei, la venirea P. S. Sale în fruntea Eparhiei Aradului, organizează și în acest post al Nașterii Domnului o scrie de cinci *meditații religioase*, care se țin în fiecare Sâmbătă, începând cu data de 20 Nov. c. în sala Internatului Diecezan de Fete, de către părintele P. Bogdan dela Catedrala din Arad.

Subiectele conferințelor sunt: 1. Păcatul, 2. Conștiința, 3. Pocăința, 4. Mântuirea și 5. Desăvârșirea.

■ **BINEFĂCĂTORI ȘI CTITORI.** Duminecă în 15 Nov. c. a avut loc sfințirea casei parohiale din Chisindia-Vale. Cu acest prilej s'au desfășurat în această parohie manifestații religioase înălțătoare, la care au participat preoții Il. Felea-Arad, P. Bejan-Buteni, D. Gornic-Buteni, Gh. Popovici-Chisindia-Deal, T. Lucaci-Chisindia-Vale, notarul comunal, învățătorii locali, tineretul școlar și premilitar și poporul din ambele parohii. Credincioșii bisericii „din Deal“ au venit la cei „din Vale“ în procesiune, având în frunte fanfara din Buteni, care a executat în cuprinsul programului zilei diferite cântări religioase.

La Sf. Liturghie, la sfințirea casei și la Școala de Duminecă, au cuvântat preoții Il. Felea, T. Lucaci, D. Gornic și T. Popovici.

Menținăm cu deosebită mulțumire că zidirea casei parohiale din Chisindia-Vale s'a făcut cu concursul alor doi creștini români vrednici: N. Niculescu-Lungu și Gh. Bălănescu din Curtea de Argeș, proprietari de pădure în hotarul comunei Chisindia. Domniile lor au dăruit pentru casa parohială 230.530 lei, după ce anul trecut au dat pentru repararea bisericii din Deal 70.000 lei. Oameni foarte religioși, au sărit în ajutorul parohiei tocmai atunci când era mai mare lipsa. La sărbare n'au putut lua parte, dar amândoi și-au scuzat absența prin scrisori de ales conținut religios și patriotic, care au fost cetite în fața poporului dreptcredincios.

În vremuri de egoism feroce, fapta ctitorilor și binefăcătorilor parohiei Chisindia N. Niculescu-Lungu și Gh. Bălănescu, pe lângă semnificația ei morală, are și o semnificație națională, de înfrățire între bunii români de pe valea Argeșului legendar cu cei de pe valea Crișului Alb. Prin urmare își justifică dreptul la mulțumire și recunoștință netrecătoare.

Tot cu prilejul sfințirii casei parohiale din Chisindia, vrednica preoteasă, soția pâr. T. Lucaci a dăruit bisericii, pentru iertarea păcatelor, sănătatea și fericirea familiei, o păreche de cununi de metal argintat, în valoare de 3000 lei.

Tuturora creștinești mulțumiri și binecuvântări cerești.

Școala de Duminecă

48. Program pentru Duminecă 28 Nov. 1943.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele... (Ceaslov, pg. 20).

2. *Cântare comună*: Câți întru Hristos v'ați boțezat...

3—4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 18, 18—27) și *Apostolului* (Coloseni 3, 12—16) zilei, cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Mântuire a trimis Domnul (70. Cânt. rel. pag. 58).

6. *Cetire din V. T.*: Porunca V. dz. (Calea Mânt Nr. 13 din 30 Aug. 1942).

7. *Povește morale*: Lauda femeii harnice. (Pildele lui Sol. c. 31).

8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc.).

9. *Cântare comună*: Unul Sfânt, unul Domn...

10. *Rugăciune*: Stăpâne, Doamne, Dumnezeuul nostru... (Vezi Nr. trecut).

*

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 4861/1943.

Comunicat

P. C. Preoți sunt invitați să activeze în *Sfaturile de Impăciuire*, instituite prin noua Lege de organizare judecătorească Nr. 726, publicată în Monitorul Oficial Nr. 258 din 3 Noemvrie a. c.

Preoții noștri, dându-și tot interesul pentru pacificarea sufletelor păstorite, își vor îndeplini astfel nu numai datoria de păstori buni, dar vor binemerita recunoștință și dela patrie pentru opera mare care se înfăptuește.

Preoții cari vor avea cinstea să fie aleși *președinți* ai Sfaturilor de Impăciuire, să caute să fie la înălțime.

Arad, la 16 Noemvrie 1943.

† ANDREI
Episcop.

Prot. Calus Turcu
cons. ref. eparhial.

Nr. 4555/1943.

Concurs

Pentru îndeplinirea prin *alegere* a parohiei de clasa a III-a (*treia*) *Ramna*, protopopiatul Buteni, se publică concurs cu termen de 30 de zile.

V E N I T E :

1. Sesiunea parohială de 32 jughere cadastrale.

2. Stolele și birul legal.

3. Salarul dela Stat.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial.

Preotul ales va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Recurenții, cu prealabila aprobare a protopopului sau a Consiliului Eparhial, se vor prezenta în sf. biserică din Ramna, pentru a servi, cânta și cuvânta și a face cunoștința credincioșilor.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 2 Noemvrie 1943.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
cons., ref. eparhial.